

Arbeidsrett vs. elevrett

Når lærernes arbeidsrettslige vern står mot elevenes rett til et godt skolemiljø

Cecilie R. Sæther, KS Advokatene

Fagsamling for skoleledere i Nordland 29. oktober 2014

Elevenes rett til et godt skolemiljø

- Opplæringslova § 9a-1:

Alle elevar i grunnskolar og vidaregåande skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.

- Opplæringslova § 9a-3

- Psykososiale miljøet – skolen/ansattes plikter

Hvilke krav stilles til læreren?

- Opplæringslova § 1-1 siste ledd:

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

Lærereens rett til et godt arbeidsmiljø

- Arbeidsmiljøloven § 4-1 (1)
... fullt forsvarlig ut fra en enkeltvis og samlet vurdering av faktorer i arbeidsmiljøet som kan innvirke på arbeidstakernes fysiske og psykiske helse og velferd....
- Arbeidsmiljøloven § 4-3
 - Krav til det psykososiale arbeidsmiljøet

Når læreren er et hinder for et godt skolemiljø

- Ut fra en subjektiv oppfatning fra en/enkelte elever
- Ut fra en mer objektiv vurdering

- Hvilke handlingsalternativer har arbeidsgiver?
- Plikter arbeidsgiver å benytte disse?

Arbeidsgivers handlingsalternativer - oversikt

- Veiledning
- Advarsel/tilrettevisning
- Omplussing eller endring i oppgaver
 - Innenfor arbeidsgivers styringsrett
 - Utenfor styringsretten - «endringsoppsigelse»
- Oppsigelse
- Suspensjon
- Avskjed

Generelt om håndtering av personalsaker

- Opptre med klarhet – tørre å si det som bør sies!
- Vær forutsigbar og saklig
- Husk skriftlighet og kontradiksjon

Vanlige «feil»:

- Manglende tilbakemeldinger
- Manglende dokumentasjon, særlig ofte mangel på møterefater
- Manglende oversendelse av referater til arbeidstaker
- Dokumenterte episoder ikke lagt frem for den ansatte
- Manglende begrunnelser

Veiledning

- Veiledning kan være aktuelt både i forhold til den faglige/pedagogiske delen av undervisningen og kommunikasjon/adferd ovenfor elevene
- Plikter rektor å iverksette veiledning og i tilfellet når?

Nærmere om advarsel/tilrettevisning

- Ut fra elevens subjektive oppfatning?
- Vil ikke nødvendigvis løse en akutt situasjon
- Vil i mange tilfeller være nødvendig og førende for senere arbeidsrettslige reaksjoner
- Betydningen av kontradiksjon
- Formkrav

Rt-2001-1362

Ved vurderingen av om pliktbrudd fra arbeidstakerens side kan danne grunnlag for oppsigelse, vil det kunne være et moment om det er gitt advarsel, hvor det er blitt gjort klart at fortsatt pliktbrudd vil kunne medføre oppsigelse. Foruten at en advarsel vil sikre beviset for at det forhold advarselen gjelder, faktisk har funnet sted, og at bedriften har lagt vekt på forholdet, vil det at arbeidstakeren til tross for advarselen har handlet slik han har gjort, vise at arbeidstakeren ikke ønsker å innrette seg.....

Nærmere om endringer innenfor styringsretten

- Aktuelle tiltak innenfor styringsretten:
 - Fra kontaktlærer til timelærer?
 - Bytte klasse/fag?
 - Benytte som fastvikar?
 - Omplussing til annen skole?

Utøvelsen av styringsretten

- Basert på et forsvarlig grunnlag og etter en viss saksbehandling
- Ikke vilkårlig
- Forholdsmessig

Nærmere om oppsigelse/«endringsoppsigelse»

- Arbeidsmiljøloven § 15-7 (1)

Arbeidstaker kan ikke sies opp uten at det er saklig begrunnet i [...] arbeidstakers forhold

- Objektiv vurdering og ikke eplevers subjektive oppfatning?
- Bevissituasjonen
- Kan andre mindre drastiske tiltak iverksettes?

Retten til å stå i stillingen ved tvist om oppsigelse, arbeidsmiljøloven § 15-11

- Hovedregel rett til å fortsette i stillingen frem til rettskraftig avgjørelse
- Unntak: «urimelig at arbeidsforholdet opprettholdes»

Nærmere om suspensjon

- Arbeidsmiljøloven § 15-13 første ledd:

Dersom det er grunn til å anta at en arbeidstaker har gjort seg skyldig i forhold som kan medføre avskjed etter [§ 15-14](#) og virksomhetens behov tilsier det, kan arbeidsgiver pålegge arbeidstaker å fratre arbeidsforholdet mens saken undersøkes.

Suspensjon forts.

- Suspensjon bare aktuelt der avskjed kan bli aktuelt
- Ikke lenger enn det som er nødvendig for å undersøke saken
- Saksbehandlingen: Enkeltvedtak og klageadgang

Nærmere om avskjed

- Arbeidsmiljøloven § 15-14 første ledd:

Arbeidsgiver kan avskjedige en arbeidstaker med påbud om øyeblikkelig fratreden dersom denne har gjort seg skyldig i grovt pliktbrudd eller annet vesentlig mislighold av arbeidsavtalen.

- Bevissituasjonen

Står lærernes arbeidsrettslige vern mot elevens rett til et godt skolemiljø?

- Ikke et enten eller – tiltak må baseres på en totalvurdering
 - Forholdsmessighet
 - Bevissituasjonen er en utfordring
- Plikter arbeidsgiver å benytte de arbeidsrettslige handlingsalternativer som foreligger?